

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 26. — Cor.
Pe jumătate an . . . 14. —
Pe 3 luni . . . 7. —
Pe o lună . . . 2.40.

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40. — franc

Telefon
oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

JACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 10.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fl.
Manuscrisele nu se în-
napoiesc.

Cerem noi ajutoare ori revendicăm drepturi?

De Dr. P. Coban.

În legătură cu tratativele româno-maghiare ziarele opoziționale vorbesc zilnic de ajutoare și favoruri, ce reprezentanții noștri le-ar cere dela guvern.

Așa d. e. autorul articolului scris sub impresia teoriei „profesorului de istorie și psihologie” în Budapești Hirliap, spune că „Românii așezați pe locurile neproductive ale Ardealului, pizmuesc pe Unguri pentru grasele lor pământuri de pe Pustă” și că: „dacă guvernul le va întinde ajutoare economice înființând fabrici etc. pizma naționalităților va înceta în chip automatic.”

Din aceste câteva șire se vede că aceste ziare n'au nici idee de starea economică a poporului nostru și nu vreau să știe nici de durerile lui pe terenul economic.

Nu cerem și nu am cerut noi nici ajutoare favoruri, dar cerem și am cerut, ca drepturile noastre să fie respectate și nu uzurpate, căci pe cum ni s'au sfărâmat drepturile eremului biserică-scolar, tot așa ni s'au uzurpat drepturile economice de mare importanță.

În zădărnici pe Unguri pentru „grasele pământuri de pe pusta Ungariei” și ne dă din tot sufletul când vedem că și săracuțele noastre pământuri ni se iau în diferite forme, pentruca să fie date coloniștilor maghiari.

Vedem cum pământurile așa zise „Überlanduri”, din nemijlocita apropiere a satelor noastre, se iau din folosința țărănimii

noastre și se dau coloniștilor Unguri pe prețuri bagatele — și ne mâhnim și mai mult când ne aducem aminte cum guvernul maghiar, sub regimul coaliției, ni-a uzurpat și drepturile urbariale nimicindu-ne averi în valoare de sute de mii, ba chiar și averi de milioane

Toate acestea le-a făcut cu scopul vădit, să nimicească subsistența materială a țărănimii, să-i răzoreze prin aceste lovituri puterea de rezistență și să-l facă astfel imposibil pentru orice mișcare ori organizare politică.

Până când drepturile urbariale ale țărănilor noștri erau respectate și ne foloseam de ele, aveam turme de oi atât în Bănat cât și în Ardeal, iar în pădurile și „Überlandurile” erariului pășteau în fiecare sat sute de vite cornute, astfel că economia de vite era un puternic și permanent izvor de venit; azi din toate acestea nu mai avem nimic și nici pe bani grei nu putem căpăta pământ, *căci legea de colonizare oprește folosirea pământului erarial în alt scop, decât pentru colonizări.*

Din dreptul de lemnărit al urbariului banatic se ajutau comunele noastre cu lemn de foc și lemn de edificat, iar din dreptul de pășunat creșteau vite, porci și se ocupau cu viticulturii.

Aceste drepturi în toată țara au fost răscumpărate pe baza legii din 1871; foștii urbarialiști unguri au căpătat „grase pământuri” ca compensație pentru aceste drepturi urbariale, iar când a venit rândul de am cerut și noi pentru comunele noastre despăgubire pentru aceste drepturi sistate, atunci vine „Curia regească” ca cel mai înalt for judecătoresc, și sub Nr. 83 aduce o deciziune, —

pe timpul regimului coaliționist, — prin care deciziune se anunță că foștii iobagi de pe teritoriul comitatelor Timiș, Torontal și Caraș-Severin nu pot cere răscumpărare în natură pentru drepturile de lemnărit și pășunat, pentrucă în Banat acest drept nu a fost atât de mare ca cel al Ungurilor de pe Pustă

Până când va mai exista această deciziune curială, nu vom avea nici drepturi și nu știm nici care va fi echivalentul lor, și — când îl va primi poporul nostru?

Până când e în vigoare această deciziune și până când legea de colonizare nu va fi schimbată, până atunci țărănul român va fi mereu mâhnit și îndurerat de multele nedreptăți ce i se fac.

Cu ce drept vine un guvern să aducă legi prin cari pământurile erariale să le rezerve exclusiv coloniștilor unguri?

Cu ce drept împarte guvernul an de an din visteria statului sute de mii pentru susținerea trântorilor și slăbirea albinelor?

Toate aceste sunt numai o mică parte din neajunsurile și durerile economice ale poporului românesc, care, precum vedem, nu cere ajutoare nici favoruri, ci pretinde drepturi și pe terenul economic, și cere ca nuținele drepturi să fie respectate. Pretinde ca drepturile urbariale să fie răscumpărate în natură, astfel, ca pentru dreptul de lemnărit și pășunat să capete în pământ compensația minimală stabilită în legea din 1871, — și cere ca pământurile erariale să fie folosite pentru întregirea izlazurilor și nu spre scopuri politice de desnaționalizare.

Un cuvios.

De Ion Agărbiceanu.

Popa Man fu foarte vesel când îl văzu intrând pe rădăcul Gavril Rozor. Îl pușe să șadă pe scaun, aproape de captor, îi strâse pentru a treia oară mâna. Știa tot satul că nu-i bătrânul mai cuvios în Luncușoara decât moș Gavril: nu trecea Duminecă să nu ducă o liturghie de vesperi, nu trecea praznic să nu plătască o estanie în biserică să se boteze și creștinii de deajaba, nu trecea post să nu se spovedească. Și un creștin, cuvios creștin și darnic om! Și nu avea nu știu ce avere, iacă un petec de vie și o colină sub dealul Ungurului. Numai el și baba lui se cuibăreau în strămta odăiță, cu copii ni-i dăruise Dumnezeu, cine știe pentru ce păcate.

Părintelui Man îi plăcea, nevoe mare, și stea de vorbă cu creștinii cei buni. Cerca să-îvadă cum trăiește lumea și vieața, ce părere au despre sit și barohientii lui. Dar moș Gavril nu se lăsa ușor în vorbă cu nimeni, cu atâta mai puțin cu părintele. Trăia retras, fără de prieteni nici cu rudeniile nu se încurca. Părea că și înfelul lui de trai vrea să se poarte în felul cuviosilor din vechime: să fugă și să se lapede de pată grăba cea lumească; și de vorbă, și de ceartă și de pismă și de toate relele.

În fata popii se umplea de uimire, ca și cum ar fi să se apropie de-un lucru sfânt. Din fată, din moștenire, din ochii lui plecați părea că se p...

ceți: „Nu-s vrednic, eu nemernicul să vorbesc cu o față sfântă”.

Nu e mirare deci, că părintele Man pe lângă toate încercările n'a putut până acum să-l cunoască mai de aproape pe Gavril Rozor. Fu mirat și bucurat când îl văzu intrând. Nu e lucru puțin să te uiți față în față, între patru ochi, cu cel mai mare admirator al tău! Popa știa bine că nimeni nu ascultă predicele mai cu atențiune și mai cu slavie, decât Gavril. De patru ani decând moș Gavril în Luncușoara a avut destul prilej să se convingă. Gavril Rozor nu numai asculta ci și simțea ce spunea popa: zimbea din ochii lui albaștri, din fața brăzdată de bătrânețe, când predica era despre fapte bune și despre raiu, se întuneca și se îngrozia când popa vorbea despre păcate și despre muncile din iad.

De multeori își zicea popa: „Creștinul ăsta are o conștiință mai fină, mai simțitoare decât mine, deși n'a învățat la nici o școală, și nu are în degetul cel mic volumele de etică, precum le am eu”.

Acum, dupăce vorbiră de vremea urită dea-fară, de ciorifleaca de pe drum, de iarna umedă, de fânul pe care vitele numai cât îl prădează pe moina asta, părintele Man îi zise:

— Să ști moșule că-mi pare foarte bine că ai venit la mine. Un om ca dumneata ar trebui să cerceteze mai adeseori pe popa.

— Hm! făcu bătrânul plecându-și ochii. „Nu știu se cade mie așa ceva, părinte. Eu sunt un

neînsemnat rob al lui Dumnezeu, pe când Dumneata...”

— Ei bine, și eu nu sunt altceva decât un rob al lui Dumnezeu, zise repede părintele.

— Cer și pământ între dumneata și mine; nu, să n'o mai faci asta, să nu mă pui în rând cu sfinția ta.

— Dar totți suntem fiii aceluiaș părinte.

— Suntem, dar între copiii aceluiaș părinte sunt deosebiri foarte mari. Și, mai înăi dumneata ai darul preției pe care eu nu-l am. Sfinția Ta ești următorul apostolilor Domnului Hristos; eu nu sunt decât o neînsemnată oaie din turma lui. De altfel nici de atâta n'aș fi vrednic.

— Umilința e virtute frumoasă, moș Gavril, dar nu-i slobod să întuneci adevărul. Dumneata ești un creștin vrednic, dar satul te știe, zise popa, pătruns de suferința care părea că se vede pe fața bătrânului.

— Dar atunci Sfinția Ta pentru ce nu-i vezi cu ochi buni pe oamenii care te laudă? Preoții sunt destui în lume, dar eu cred că dumneata ești cel dintâi.

— Ce să fiu cel dintâi?

— În toate!

— În toate?

— Da. Tini legea ca nimeni altul; cânti liturghia cum mai frumos nu se cântă nici în mănăstire unde pătrec sfinții călugări, spui cazanii ca Ion Ziataust. Și totuși nu-ți place să te laude cineva. Eu sunt, departe înapoi pe urmele

Preludii.

Ședințele comitetului nostru național.

Arad, 20 Ianuarie.

Atențiunea tuturor cercurilor politice e înălțată azi de întrunirea comitetului executiv al partidului nostru național. Până și serbările dela Zagreb par a-și pierde pentru moment însemnătatea în comparație cu marea gravitate a problemei românești interne, — problemă care, iată, a ajuns în sfârșit să se afirme mai presus de toate celelalte și să impună conducătorilor țării o deslegare serioasă.

Ziarele opoziționale își debitează ultimele disonanțe, iar cele guvernamentale încearcă strune mai placide, pregătind opinia publică maghiară și pentru eventualitatea unei iminente soluții a secularului diferend.

Membri comitetului, după cum am aflat, sunt în număr complet de față la ședințe. Azi înainte de amiază au avut loc consfătuiri prealabile în cafeneaua „Cornul de vânătoare”. Aceste consfătuiri, după cât se zvoneste, au dat acorduri favorabile. Necesitatea unei conviețuiri cinstite cu vechii noștri antagoniști de rasă e recunoscută de toți membri comitetului, iar impresia generală e că primul ministru contele Tisza va oferi condiții în conformitate cu pretențiile noastre de demnitate și cu senzul tradițional al luptelor noastre politice. Se comentează cu viu interes faptul, că primul ministru s'a convins de necesitatea firească a celei mai depline libertăți de acțiune ce trebuie să aibă conducătorii partidului nostru istoric. În acest punct părerile membrilor sunt deplin identice.

Unele ziare ungurești pretind a ști, că în secința de azi s'a discutat și chestia noilor episcopii gr. or. românești, în legătură cu afixativă dorință a contelui Tisza de a-i asigura vicarul Mangra proiectata episcopie

a Orașului. Suntem autorizați din partea cea mai competentă să desmintim aceste combinații arbitrare ale presei ungurești. Ședințele comitetului obligă pe toți membri la cea mai strictă discrețiune, — și amănunte asupra lor se vor da în viieag abia după ce se va fi discutat și ultimul punct al vastului program de muncă.

Azi după amiază comitetul s'a întrunit, sub președinția d-lui Gheorghe Pop de Băsești în palatul Clotilda și s'au început discuțiile. D-nii Mihaile, Maniu și Braniste vor face expozeuri asupra decursului tratativelor cu guvernul.

Considerând bogăția materialului de discutat, se prevede că ședințele comitetului nu se vor putea termina nici în două zile. În expozeul d-sale d. Iuliu Maniu va așeza însemnătate istorică a hotărârilor ce treburile aduse, fie ele de orișice natură. Contește Ștefan Tisza va urmări cu cel mai mare interes discuțiile, cerând dela reprezentanții delegației de 10 toate informațiile. Decumva în unele puncte rezultatele teoretice ale tratativelor de până acum n'ar putea să răspundă așteptărilor comitetului, i se vor cere contelui Tisza nouă apropieri de punctul de vedere românesc.

Toți Românii de bine au azi o singură dorință: să dea Dumnezeu, ca rezultatele ședințelor să fie binecuvântate pentru neam, pentru viitorul mare al neamului nostru.

Vor intra liber ziarele din România?

Un ziar din Viena are informația, că ministrul de externe a cerut dela guvernul maghiar date în ce privește numărul și numele ziarelor din România oprite să intre pe teritoriul Ungariei. Scopul acestei interogării din partea ministrului de externe este asigurarea opreli-
din trecut.

Nu suntem în situație să confirmăm știrea asta, dar ea pare verosimilă.

Ce spune Az Ujság?

Ziarul Az Ujság are în fruntea numărului său de azi un articol semnat de publicistul György Endre și scris în caldă dorință de a se face în sfârșit înțelegerea româno-maghiară.

Spune că atât Ungurii cât și Românii au interes deplin în joc. Nu este adevărată părerea d-lor Xerxes și Apolonyi, cari zic că problema pacifică e atât de imposibilă ca quadratura cerului. Înăvointa reciprocă de amândouă părțile, vor realiza fructe prețioase. Atât Românii cât și Ungurii vor avea parte de fulgerile marșurilor care se anunță în Europa răsăritească. Ei trebuie să fie triști pentru a preîntâmpina orice eventualități. Dar și interesele poporului maghiar cer așiderea păcea. Românii să nu cedeze la vizuirea chiar în timpul radicalei prefaceri a viații de stat; să-și revădă între perosi și condiții ai statului condițiile prealabile ale dezvoltării lor culturale și economice și să nu ducă în extrem agitațiunile fantastice ale șovinistilor lor iresponsabili. Legea de naționalitate e și ea foarte sfârticată și nu se mai poate pune în aplicare. Ea e rămășița unui stadiu anterior, peste care suntem trecați acum și trebuie aruncată în archiva de maculatură.

Articolul acesta e cu atât mai semnificativ, cu cât a fost publicat în ziarul contelui Tisza și chiar în ceașma conferințelor comitetului nostru național.

Banchetul universitarilor din Budapesta.

Suntem informați că tinerimea noastră universitară din Budapesta va da în onoarea comitetului nostru național un banchet. Cu acea ocazie se vor organiza cursuri și se vor face cele dintr-o declarație de publicitate relativ la rezultatele tratativelor cu guvernul.

Într-o zi au sosit la Budapesta corespondenții noștri din ziarele românești de aici și din România.

Ziarul nostru e reprezentat de către d. Valeriu, directorul nostru, care, după cum se știe, are parte și din delegațiunea în România.

Alte

Contește Apolonyi a depus azi pe birou adresa faimoasei Societăți Emke dela Cluj, întru trivă tratativelor cu Românii.

Ziarul Az Ujság scrie la alt loc: „Bărbații conducători ai partidului național român n'au cerut nici pe seama lor și nici pentru alții nici un favor ori vre-o situație dela guvern. Ei au lăsat cu totul neatinsă chestiunile personale. Unii membri ai co-

sfinției tale. Rugăciunea mea nici nu poate fi primită ca a sfinției Tale.

— Aici te înșeli de bună seamă, moșule. Dumnezeu ascultă orice rugăciune spusă din inimă curată.

Gavrila Rozor se întristă, păru mai umilit și zise:

— Nu mă înșel. Rugăciunea mea nu-i ascultată. Și, chiar pentru asta am crezut să viu azi până la sfinția Ta. M-am rugat și n'am fost ascultat. De trei ani bat mătâni, de trei ani ajung trei zile în săptămână și totuși nu-s ascultat. Pînă de păcate trebuie să fiu ca cerul să-mi fie așa de neîndurat.

Popa Maniu sări, privi curios la moșneag:

— Si care-i cererea Dumitale?

— O! nimica toată! suspină Gavril.

— Te rogi, poate, pe nime din sat să nu mai injure numele oel sfințit al lui Dumnezeu?

— Nu, cererea mea e mai mică. Eu mă rog atâta ca Dumnezeu să facă dreptate.

— Și, nu face Dumnezeu dreptate?

— Pentru mine, nu! O! bătrânule. „Chiar de aceea am venit la sfînta ta să te rog în locul meu să se aleagă odată dreptatea.

— Dar bine, moșule, trebuie să-mi spui mai limpede despre ce e vorba, zise popa, tot mai nedumerit.

— O nimica toată, răspuse Gavril. Dumnezeu ști că am un petec de vie. A fost mai mare petecul, dar înainte cu trei ani mi-au luat niște vecini o parte pe nedreptul. Acum eu m'am rugat să se aște dreptatea.

— Cum să se arete?

— Ori-or! oftă moșul. „Ori să-mi deie părtea înapoi, ori să crape ceice mi-au luat-o pe nedreptul.

Popa făcu un pas înapoi și-l privi cu groază pe bătrân.

— Și, pentru asta te-ai rugat de atâta amar de vreme lui Dumnezeu?

— Cum ți-am spus, dar n'am fost ascultat. De aceea te rog pe dumneata să faci o slujbă ca să se arete dreptatea. Dumnezeu va asculta slujba unei fețe sfințite.

— Să-ți înapăceze părtea? Dar eu am auzit că ți-au luat-o pe dreptate. A fost o parte dintr-o vie părăsită a lor.

— Minciuni, părinte, oftă moșul privind spre ușe.

— Bine, să fie minciună. Dar să zicem că Dumnezeu nu ascultă nici ruga mea și ei nu-ți vor da ce ți-au luat pe nedreptul. Dumneata ști că înălțea celui atotputernic bogățiile lumesti nu plătesc nimic.

— Atunci se va arăta dreptatea în cealaltă formă: vor crepa dușmanii.

— Și dumneata ai voi-o asta?

— Eu nu vreau decât dreptatea, șopti moșul.

— Și crezi dumneata că astfel de rugi sunt iertate? Că sunt creștinești?

Omul privi un restimp la popa mirat, fără să-l priceapă.

— Nu ști că-i mare păcat și mare batjocură pentru numele lui Dumnezeu să-i ceri moaștii altuia?

— Ce să fie păcat? Eu mă rog pentru dreptate! Nime să n'o calce în picioare! Dacă ni-

Dumnezeu nu te-ar ajuta în lupta pentru dreptate, cine să te ajute? Că oamenii mi-au neîndreptătit sufletul! Singur Dumnezeu e scăparea noastră.

Preotul făcu un lung restimp, apoi zise:

— Nu pot să-ți fac slujba ce-mi ceri, bădicule.

— Ei, asta-i acum! făcu omul nedumerit.

— Eu sunt preot creștin și nu păgân; când ceri moartea vecinului și dumneata cui te rogi?

— Lui Dumnezeu.

— Ghiavolului te rogi, ca păgânii. Ghiavolul face răul, nu Dumnezeu.

Gavrila Rozor rămase cu gura căscată.

— Dar atunci pentru ce e Dumnezeu în cer? Să nu ne ajute? Să nu facă dreptate? Nu-i sprijinitorul nostru?

— Da, când cerem un lucru bun, nu însă când cerem ca vecinul nostru să crape. Așta e batjocură, nu e rugăciune.

— Sărac de mine, zise înfiorat bătrânul! Cine s'arfi gândit la asta! El se ridică și părăsi încet spre ușe. Dar cu coada ochiului se la popa: nu stia încă ce să creadă, și-și arăta părere bine să-l rechemă popa, să-i spună că glumit și că-i face slujba.

Dar părintele Maniu nu-l mai rechemă. Rămase foarte scârbit în sufletul său și-i păru că zeărnic păstorește de atâția ani în Luncașara. De atunci fu cu mult mai cumpănit în vorbe: să-i zică creștin bun și cuvios și cu nu. Cu groază în suflet, se convinsese că parolenii lui sunt foarte aproape de păgâni, că puține pricepe pe Dumnezeu decât părtaș al urilor răsunărilor omenești.

mitetului au impresia că primul ministru a fost îngust la suflet și că în unele chestiuni n'a voit să cedeze nimic din punctul de vedere principiar fixat odată. Se mai plâng apoi, că multe chestiuni de amănunt n'au fost clarificate nici până astăzi și că, Români, în mai multe privințe, vor ajunge într-o situație și mai nefavorabilă decât cea de astăzi”.

Mai mulți membri ai *congregației Sălăgiu*, în frunte cu contele Bély Kálmán, și-au anunțat comitetului suprem demisia, deoarece cu ocazia ultimelor alegeri congregaționale baronul Wesselényi Miklós n'a reușit, în locul lui fiind ales președintele partidului nostru național d. *Gheorghe Pop de Băsești*. E un moment foarte elocvent în ce privește atitudinea maghiarimei din provincie în fața tratativelor contelui Tisza și în fața probabilelor rezultate ale acestor tratative.

Disolvarea camerei române. Ni se anunță din București: Camera română se va dizolva în 24 Ianuarie v. Noile alegeri vor avea loc pe la mijlocul lunii Februarie. Noua cameră se va întruni pentru o scurtă sesiune pe la începutul lui April, pentruca să rezolve câteva proiecte de urgență și apoi va fi din nou dizolvată. Aceasta nouă disolvare a camerei se va ordona în vederea celor două mari reforme: sufragiul universal și legea de expropriare, pentru a căror realizare e necesară modificarea constituției, — ceea ce se poate executa însă numai în baza hotărârii unei adunări regnicolare, convocată în acest scop. Camera română se va întruni apoi, iarăș numai la toamnă.

O importantă ordinațiune a ministrului Iankovich. Se anunță din Budapesta: Ministrul de culte și instrucție, Bela Iankovich a adresat o ordinațiune către toți șefii de secție din ministerul rezortului său, prin care reduce în chip esențial sfera de activitate a acestora. Până acum asupra *numirilor, transferărilor și asemnărilor sumelor pentru profesori și învățători* hotărau șefii de secție. Prin ordinațiunea amintită, ministrul își rezervă acum sie-și acest drept.

Ordinațiunea mai cuprinde, și dispoziții de mare importanță privitor la închiderea școlilor nemaghiare. Până acum procedura era, că respectivii șefi de secție, dacă o școală nu corespundea cerințelor legale sau rezultatul învățământului nu era îndestulitor, ordonau după două admonieri, închiderea ei. Ministrul ordonă acum o a treia admoniere, iar dreptul de închidere și-l rezervă sie-și.

Camera ungară a ținut ieri și azi ședințe paralele, fiind la ordinea zilei proiectul despre reforma presei. Desbaterile în ambele ședințe au decurs fără nici un moment mai important.

Contele Tisza în Zagreb.

Arad, 20 Ianuarie.

Primul ministru ungar, contele Tisza reîntorcându-se dela lansarea pe apă a dreadnoughtului „Szent István”, ce a avut loc Sâmbătă în portul din Fiume, a sosit Duminecă dimineața în capitala Croației. În salonul de curte al gării din Zagreb primul ministru ungar a fost întâmpinat de către banul Croației baronul Skerlec și șefii de secție din guvernul croat. După bineventarea obișnuită contele Tisza a fost condus în palatul banilor, unde la orele 9 înainte de amiază au avut loc recepțiile..

În fața fiecărei deputațiuni, primul ministru a accentuat interesul ce poartă dezvoltării Croației și încheierea înțelegerii croato-maghiare. Funcționarilor comuni, mai cu seamă, le-a pus la inimă, să se țină strict de legile, cari nor-

mează chestia limbii oficiale, iar pe funcționarii dela căile ferate i-a făcut atenți, că guvernul dorește ca dorințele juste ale populațiunii să fie împlinite și ca să se evite orice provocare de nemulțumiri.

La orele 12, după o scurtă preumblare prin oraș în societatea banului Skerlec, primul ministru a luat parte la ședința coaliției croato-sârbe, convocată în edificiul dietei croate. Contele Tisza a fost întâmpinat cu strigăte de „Zivio”, la intrarea lui în sala de ședințe. Deputatul Mazuranici l'a bineventat pe primul ministru în limba croată și germană, exprimându-și convingerea, că executarea deplină a înțelegerii încheiate va avea influința cea mai bună pe viitor.

Contele Tisza răspunzându-i a accentuat importanța colaborării în interesul uniunii Croației și Ungariei, ca aceste unite să poată rezista evenimentelor vițeroase. Primul ministru i-a rugat pe membrii coaliției să-l onoreze și pe viitor cu încrederea lor.

După amiază, contele Tisza a vizitat instituțiile culturale galeriile de artă și universitatea.

La orele 6 a avut loc un banchet festiv, dat în onoarea primului ministru din partea baronului Skerlec.

La acest banchet a fost invitat și șeful fracțiunii starceviane a partidului autonom, Dr. Mile Starcevici, care însă a refuzat să ia parte.

În cursul banchetului s'au ținut toasturi obișnuite la astfel de prilejuri, accentuându-se întărirea prieteniei și a bunelor relații dintre Croația și Ungaria.

După banchet a mai avut loc și o reprezentație festivă în teatrul național croat. Noaptea târziu primul ministru, însoțit de secretarul său Dr. Latinovits a plecat din Zagreb cu acceleratul la Budapesta.

În vreme ce locuitorii capitalei croate — după cum se anunță — s'au arătat impasibili față cu vizita primului ministru, partidul social-democrat a ținut o adunare demonstrativă împotriva vizitei contelui Tisza. Adunarea aceasta, la care au luat parte afară de muncitori, studenți naționaliști și frankiști, a avut un decurs zgomotos. Între alții a vorbit și Dr. Dušan Popovici, membru al coaliției croato-sârbe, declarând că partidul său n'a abandonat din program sufragiul universal, ci va lupta și de aici înainte pentru realizarea lui în spirit democratic și liberal.

Oratorul coaliționist a fost întâmpinat din partea frankiștilor cu dezaprobări zgomotoase. Tulburătorii ordinii au fost însă scoși afară la ordinul președintelui adunării.

Ceilalți oratori s'au declarat cu toții împotriva politicii contelui Tisza.

Adunarea socialistilor s'a dizolvat dealtcm în liniște.

Coaliția croato-sârbă despre contele Tisza.

În legătură cu vizita contelui Tisza în Zagreb, mai mulți membri distinși ai coaliției croato-sârbe au făcut declarații, cari reoglinesc impresia ce a făcut-o primul ministru în cercurile majorității din saborul croat.

Președintele saborului Dr. Medakovici are speranța cea mai mare că înțelegerea încheiată va fi durabilă. Are toată încrederea în contele Tisza.

În acelaș senz s'a declarat și Dušan Popovici, care între altele a mai adăugat că deputații croați din parlamentul ungar au intră în partidul muncii, deoarece aceasta nici nu e în interesul guvernului ungar.

Mai interesante sunt însă declarațiile contelui Kulmer, vice-președintele coaliției croato-sârbe, care a spus următoarele:

A lipsit un Francisc Deák ca Ungaria și Croația să se poată iarăș înțelege. Primul ministru — cel puțin, în ce privește concepția lui privitoare la raportul ungaro-croat — e o individualitate de natura lui Francisc Deák... Convingerea mea e că primul ministru va avea o simțire pentru mizeriile economice ale nenorocitei noastre țări înapoiate.

Presă austriacă și tratativele contelui Tisza cu Români.

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 19 Ianuarie.

Tratativele dintre contele Tisza și conducătorii partidului național român sunt urmărite cu un interes viu din partea opiniei publice vieneze. Presă vieneză publică zilnic știri în coloane lungi despre stadiul tratativelor și substratul acestora. Nedesmintindu-se din nici o parte aceste știri, contradicătoare între sine, s'au format o mulțime de basme și legende în jurul „acțiunii de împăcare” a contelui Tisza. Acum, se vede, cât de neorientată e partea cea mai mare a publicului vienez în ce privește stările din Ungaria, căci altcum nu se poate imagina cum acest public poate să dea crezământ știrilor, ce se lansează despre afirmativele condițiuni ale păcii dintre Români și guvernul ungar. E chiar de tot comică știrea ce o dau cu cea mai mare seriozitate unele ziare vieneze, după care, Români, în caz dacă vor încheia pace cu contele Tisza, „vor trebui să facă și ei, de sine înțeles, concesii”. Dar, cum poate cineva să dea ceva, când el nu posedă nimic.

Programul politic al Românilor cuprinde pretențiuni, a căror împlinire e o necesitate pentruca ei să poată exista și să se poată dezvolta ca popor.

Ceea ce pretind Români e minimalul necesar pentru existența lor națională, din care ei nu mai pot ceda nimic. Dar numind „concesii” aceea ce contele Tisza dorește să asigure Românilor, se înfățișează intenționat fals întrecăgă situația. E vorba doar numai de înzestrarea Românilor cu unele mai primordiale drepturi cetățenești, cari până acum le erau tăgăduite. Presă vieneză pune însă într-o lumină falsă chiar esența chestiei. Obiectul tratativelor actuale dintre contele Tisza și Români e de așa natură, încât poate fi vorba numai de un compromis, iar despre o împăcare româno-maghiară în nici un caz. Căci nu numai partidele opoziționiste nu voiesc nici să audă despre o împăcare cu Români, ci chiar și în sânul partidului guvernamental s'a ivit o mișcare împotriva politicii contelui Tisza față de naționalități. Toți prietenii Românilor, din Austria doresc din toată inima o îmbunătățire a situației poporului românesc, da numai prin o pace cinstită, care să lase neatinsă independența lor națională.

Austriacus.

Nagy Jenő,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
GLUJ—KOLOZSVAR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plățiri în rate favorabile,
Ordinează ziua întregă.

(97-)

Testamentul lui Nobel.

De martorul lui testamentar inginerul Leonard Hwass.

Când am făcut cunoștința lui Dr. Alfred Nobel la Paris în anul 1894, acesta nu era stăpânit încă de nici un gând de moarte. Avea atunci 61 de ani și era un bărbat plin de vigoare spirituală, și urmărirea cu cea mai mare atenție toate progresele în lucrarea culturală a popoarelor. Și cu toate acestea mi se vesti într-o zi spre cea mai mare a mea surprindere, că Nobel purta deja în buzunar proiectul pentru testamentul său de 40 de milioane. Spiritul lui vigiil câștigase un viu interes pentru o invenție, pe care o aflasem eu împreună cu prietenul meu, care mai trăiește și azi în Svedia, inginerul Robert Strehenert.

Reușisem să fabricăm din celuloză un fir pentru ciorapi incandescenti, ceea ce ne apropiase de problema, de a produce tot din celuloză și mătase artificială. Acesta a fost incidentul care a avut de urmărit întâlnirea mea cu Nobel la Paris. El imediat înțelese importanța planurilor noastre, și absolut din îndemn propriu, se oferă a ne pune la dispoziție pentru experimentele noastre viitoare o sumă mai mare. Dar, când prietenul meu Strehenert, declară, că mijloacele noastre ne sunt încă suficiente, el care era formal asaltat din toate părțile cu rugări pentru ajutoare bănești, se părea, că prinse față de noi doi o încredere personală mai adâncă. Într-o zi ne mărturisă, că avea lipsă de iscăliturile unor bărbați demni de încredere, mai bucuroși a unor svediani compatrioți, cari să-i subscrive ca martori un document foarte important. Ii trebuia, cum zicea doi oameni sănătoși și integri, cari să poată adevăra încă mulți ani mai târziu, că acest document l'a scris el însuși în plină conștiință și cu rațiunea clară, și că, după cum adăuse, zimbând ironic, să poată dovedi că n'a fost nici o leacă smintit, când l'a făcut.

Nobel prevăzuse, durere, aceste pretexte, sub cari s'ar putea ataca testamentul lui, cari de fapt s'au și folosit după moartea sa întâmplată 2 ani în urmă, dar mulțumită Domnului, fără succes. Cu toate acestea procesele intentate au ținut totuși vre-o cinci ani în loc executarea testamentului său, pe care prietenul meu și eu l'am iscălit ca martori după voința și dorința lui în localurile dela Société Suédoise, a clubului svedez din Paris.

Testamentul a fost scris în limba svedeză, și prevedea, ca din suma testată de 36 milioane cor. svedeze (circa 48 milioane cor. austriace. N. Trad.) numai un milion să revie la rudeni, iar restul întreg să fie folosit pentru scopuri culturale.

Fiindcă și eu mi-am pus iscălitura sub acest cel mai mare testament cultural din lume, simt o datorie de conștiință, a lucra într'acolo, ca testamentul să se execute conștiincios cu intențiile testatorului.

În scurtă vreme nu va mai trăi nici un contemporan al lui Nobel. Față cu executorii testamentari ai lui Nobel am stimă personală deplină, căci lucrarea lor nu e ușoară. Dar an de an simt tot mai dureros, că nu-și săvârșesc această lucrare grea în direcția voinței și firei marelui mort.

Căci nimenea nu face mărturie mai departe de textul verbal al testamentului, de spiritul creatorului său, o datorie ce mi se impune mie care am iscălit ultima sa voință. Când se vor duce la vecinică tăcere și cei din urmă martori, nu va mai putea lămurii nimenea hotărârile viitorilor administratori.

I s'a reproșat pe nedrept lui Nobel, că ar fi fost un socialist intelectual. Nu este așa, el n'a fost socialist nici în înțeles intelectual, nici în senz politic, ci el a fost o natură social-economică. Acest cuvânt spune toată firea și voința lui. El a fost un aristocrat german, un tăcut și subtil gânditor. A fost un individualist curat, care nu și-a pus nădejde în ridicarea masei, ci în întărirea persoanelor de valoare. El voia, cum spunea adeseori, să usureze „visătorilor viața”. Sub acești „visători” înțelegea spirite, cari își îndreptau gândirile spre țeluri mari și ideale. Poeti și descoperitori, cari neștiind utiliza practica viața se despădesc în mizerie, adeseori în cea mai îmbelșugată comoară de idei și talente.

Deci premiul Nobel să nu se dea, și aceasta e prima teză ce vreau să o stabilesc, ca martor testamentar al lui Nobel pentru toate timpurile, să nu se dea de exemplu ca „premiu de onoare”, și ca premiu de promovare pentru o nouă muncă științifică.

Este un non sens a căuta întotdeauna pe cel mai mare. După acest principiu premiul Nobel, dacă exista înaintea cu 100 de ani, sigur s'ar fi conferit în Germania lui Goethe celui bogat, iar nu scriitorului Schiller. Acest exemplu arată evident ce vreau să zic și ce trebuie să spun. Nobel desigur s'ar fi întrepus cu pasiune pentru Schiller, pe când Academia din Stockholm sigur l'ar fi onorat pe Goethe.

ceea ce n'ar fi corespuns principiilor social-economice ale lui Nobel.

După impresiile mele, Nobel, care singur a scris poezii frumoase în limba svedeză și engleză, cari, durere, au rămas necunoscute, Nobel, zic, înțelegea sub un „poet” mai mult un liric idealist, nobil, care ne înalță sentimentele și care foarte rar e dotat și cu bunuri materiale, decât pe dramaturgii și romancierii moderni bogati în venite. La tot cazul hotărâtor n'avea să fie renumele și gloria, ci potența poetică evidentă, care luptă spre atingerea unor scopuri superioare. În ori ce caz el dorea să fie excluse dela premii existențele cu renume mondial, cari trăiesc în referințe bune și deja asigurate. Aceasta este teza mea a doua.

Căci, dacă Nobel chiar rudeniilor lui le-a lăsat numai o mică parte din avere pe motiv, că toate erau avute, apoi nu putea ca să facă fundațiunea pe seama celebrităților, cari asemenea sunt dăruite cu averi.

El îmi spunea odată: „Când cineva care e în stare și are și voință să creeze ceva, dispune de 150.000 coroane, atunci poate singur să-și croiască o cale în lume. Dacă cu această sumă nu ajunge la scop, atunci alte sume și mai mari în asemenea mâni sunt numai un pericol.

În fața acestei păreri raționale, deci ce scop are, ca poetilor sau inventatorilor, cari posed deja sute de mii sau chiar milioane, să li se mai arunce încă în poală 150.000? Cu toată asprimea protestez împotriva folosirii averii lui Nobel în acest chip! Premiții cu interesele averii mele voi să fie erezii mei intelectuali, zicea Nobel, care n'ar avusesse copii. Dar eu sunt convins, că dacă ar fi avut copii, sigur le-ar fi lăsat destul. Dar cea mai mare parte din milioanele sale ar fi jertfit-o pentru binele comun. Însă niciodată nu i-ar fi venit în minte, ca interesele donațiunii lui să le distribuie la oameni, cari sunt și mai bogati, de cum ar fi fost de pildă proprii lui copii după moartea sa.

Dar vezi astă durere s'a întâmplat, și p'aci era să fie premiați, cum fuseseră propuși Emil Zola și contele Tolstoi, ca altă dată polonul Sinkiewicz, care trăiește într'un castel de cavaleri, iar acum bogatul patrician indic Tagore. Cel mai mare inventator, care trăiește azi este de sigur Edison. Dar Nobel ar fi râs cu hohot, și ar fi considerat de o glumă rea făcută pe socoteala testamentului său dacă, ar fi fost premiat Edison care poate e azi și mai bogat, de cum a fost Nobel însuși.

Scopul lui Nobel a fost să fericască oameni talentați, dându-le din vreme posibilitatea unei vieți fără de griji și fără de muncă laterală stânjenitoare în productivitatea lor mai nobilă. Inventatorul să-și poată construi laboratorul lui, iar poetul un cămin propriu. 150.000 coroane dau un venit anual de minimum 6000 coroane, va să zică zilnic 16—17 coroane, cari sunt tocmai suficiente pentru o existență liniștită burgheză, care să-ți dea puterea de a munci mai departe.

Aceasta mă aduce la teza a treia, pe care as dori să o stabilesc pentru o directivă permanentă. Singura plăcere a lui Nobel, care o găsea în testamentul lui era conștiința, ca bogăția lui moartă să devie un izvor viu pentru noi și mari puteri de activitate omenească.

El zicea: „Eu vreau să folosesc averea mea pentru binele omenimei”. Binele omenimei însă se întemeiază singur pe o muncă continuă. Despre acest adevăr nu era nimenea mai convins decât Nobel însuși, care fu răpit de moarte la masa lui de lucru. De aceea teza mea a treia este acest advertisement. Dați premiul numai acelor bărbați, dela a căror muncă se poate aștepta încă un mare rod pentru omenime! Așa a vrut și Nobel. Dorința lui a fost să îngrijească fiecare mlădiță tânără răsarită pe arborele cultural al omenimei, iar nu să îmbrace în hârtie de aur ramuri bătrâne așa numai de paradă. Bani lui au fost mențiți să lucreze mai departe spre binele omenimei. Deci nu în felul cum s'au folosit la premiarea lui Molsen cel de 82 de ani și a lui Carducci în vârstă de 70 de ani, căci repede au ajuns în moștenirea unor rudeni fără de nici o valoare pentru cultura mondială. Premiile Nobel nu pot să fie semne de distincțiune, nici decorații pentru veterani, ci ele trebuie să fie motori de muncă pentru binele omenimei.

Presa tuturor țărilor ar trebui să lucreze în această direcție, ca să facă un fel de pebiscait din cercul cetitorilor, căutând astfel pe cel mai demn și puternic spirit, care e sufocat de mizeriile vieții, și ridicându-l pe pavăza poporului său să-l arate lumii spre a-l cunoaște.

Dacă în acest chip dintre toate națiunile lumii an de an va răsună tot mai mult numele celui demn până la Stockholm, se va ușura și munca executorilor testamentari ai lui Nobel. Iar atunci aceștia nu vor mai avea o astfel de situație dificilă, ca să caute ca până acum după nume ce stau deja fixe și sigur pe firmamentul cultural al lumii.

După „Die Woche” Nr. 2—1914.

Situația gravă în Bulgaria.

Detronarea țarului Ferdinand iminentă.

Dispariția țarului Ferdinand. — Svonuri că ar fi fost asasinat.

Arad, 20 Ianuarie.

Dacă sunt adevărate știrile presei rusești despre agitațiile antidinastice în Bulgaria, atunci situația în Bulgaria e foarte gravă. Acolo s'a declarat pe față lupta de dominațiune între Rusia și Austro-Ungaria. În adevăr nu poate fi alta cauza turburărilor politice din regatul bulgar. Guvernul Radoslavoff care a încheiat pacea și a scăpat Bulgaria de pericolul dispariției ca stat, n'ar avea nici un motiv serios să fie silit a se retrage. Mai curând s'ar putea presupune că acest guvern va sta îndelungă vreme la conducerea Bulgariei, dacă ar fi judecat după faptele lui. Dar guvernul Radoslavoff n'are numai meritul de a fi încheiat o pace onorabilă în împrejurările cele mai grave pentru Bulgaria; el mai are și demeritul de a fi partizanul unei politici de apropiere de Austro-Ungaria și întreita alianță. Politica aceasta nu poate conveni Rusiei și de aceea vedem puse în mișcare toate partidele fără busolă politică din Bulgaria și resturile partidelor rusofile compromise atât de rău prin politica disperată a dlui Daneff. Ziarele rusești ne spun că atunci când primul ministru a comunicat dizolvarea Sobraniei, agrarienii și socialistii s'au declarat foarte nemulțumiți, iar reprezentanții statelor străine, în afară de reprezentantul Austro-Ungariei, au părăsit în mod ostentativ loja diplomatică.

Nu ne indoim că așa au procedat reprezentanții statelor din întreita înțelegere. Regele Bulgariei admitând dizolvarea Sobraniei deabia după o lună de existență, pentru a încerca prelungirea existenței guvernului Radoslavoff, a marcat și mai mult politica austro-filă ce o urmărește.

Că vor fi turburări în Bulgaria, că mișcarea antidinastică va crește, — nu se îndoeste nimeni. Rusia are puternice motive ca politica austro-ungară să nu stăpânească în Balcani.

Dacă regele Ferdinand va fi silit să abdice, viitorul tot nu va aduce liniște în Bulgaria. Alte turburări vor urma, până ce oamenii politici bulgari, adevărații oameni de stat, dacă există, se vor hotări să nu mai facă politica altora, ci numai pe a lor. Cât timp cărma Bulgariei va oscila când spre Petersburg, când spre Viena, statul va fi mereu în pericol și neconținut în conflicte cu vecinii.

O politică de pace cu vecinii și bazată numai pe interesele pur bulgărești, va fi singura în stare să dea liniștea necesară acestui stat atât de puțin sigur pe liniștea și destinele lui.

Moscova. — „Ruskoje Slovo” publică știri senzaționale asupra situației din Bulgaria. După dizolvarea sobraniei, fapt ce a produs mare surprindere în cercurile deputaților, agrarienii și socialistii au început o agitație antidinastică, fiind întruniri secrete, în cari se discută asupra înlăturării familiei domnitoare.

Opinia publică consideră dizolvarea sobraniei ca o lovitură de stat. Se prevăd grave evenimente în toată Bulgaria.

S'a remarcat foarte mult faptul că în momentul când Radoslavoff a cetit ucazul relativ la dizolvarea sobraniei, toți diplomații străini au părăsit loja diplomatică, în care nu mai rămăsese decât ministrul austro-ungar Tarnovski. După ridicarea ședinței Tarnovski a conferit timp îndelungat cu membrii guvernului.

Viena. — Știrile sosite diplomaților de aici asupra stărei de lucruri din Bulgaria dovedesc un nou eșec al politicii austro-ungare în Balcani.

Acum detronarea lui Ferdinand este sigură, nu se mai poate nici împiedeca, nici amâna, și acest al treilea eșec însemnează o înfrângere definitivă a diplomației Austro-Ungare.

Bulgaria republică, va reintra în sfera de influență a Rusiei, reintregind blocul balcanic, în care de aci înainte trebuie socotită România ca factorul precumpănitor. Iar apropiatul războiu austro-rus, și că el este azi foarte aproape nu

se mai îndoește nimeni, Austro-Ungaria trebuie să compeze a avea contra ei nu numai armata rusă.

București. — Pentru a dejuca ultimele intrigi austriace, Rusia n'a avut să inventeze nimic. Tarul Ferdinand oricât și-a descărcat vinovăția pe Dr.-ul Danef, era cunoscut ca provocatorul principal al nenorocitului războiu contra aliaților. Faximilul ordinului său secret către armată, de a ataca pe aliați, faximilul produs de întreaga presă europeană, a risipit orice dubiu asupra acestui adevăr. Și acum, când propaganda electorală a dus până în fundul satelor noutatea gravei răspunderi a lui Ferdinand, întreaga durere națională a poporului înfrânt și umilit, și întreaga jale a acestui popor suferit de mii de morți, s'au transformat într-o ură grozavă, într-o ură păgândă, contra lui Ferdinand și contra Austro-Ungariei.

A mai rămâne pe tronul Bulgariei, fie Ferdinand, fie moștenitorul său este astăzi exclus.

Dar cine cunoaște ce însemnează furia răsunătoare a poporului bulgar, nu se îndoește un singur moment că ea îl va urmări pe Ferdinand ori unde s'ar afla, chiar peste graniță. Bulgarul nu înțelege răzbunarea fără să scalde în sânge pe dușmanul său.

O telegramă din Sofia, care reproduce noutatea după ziarul „Balkanska Tribuna”, anunță că imediat după dizolvarea Sbraniei, Ferdinand a fugit din Sofia, fără să se poată ști unde s'a dus.

Aci această știre, nedesmințită până în prezent, a făcut să se acrediteze zvonul că țarul Ferdinand a fost asasinat.

Până în momentul când vă comunic aceste lucruri, nici o știre mai bună nu s'a primit în cercurile diplomatice, din care cauză și atmosfera politică e apăsătoare și enervată.

Teama de noi complicațiuni internaționale a provocat la bursă, în ultimele zile, scăderi destul de importante.

Noul guvern român.

Arad, 20 Ianuarie.

Ni se comunică din București: „Monitorul oficial” publică decretul prin care a fost primită demisia cabinetului Titu Maiorescu. Al doilea decret publicat de „Monitorul oficial” este decretul prin care d. Ion I. C. Brătianu a fost însărcinat cu alcătuirea noului guvern. Decretul e următorul:

Președinția consiliului de miniștri.

Carol I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate:

Având în vedere decretul Nostru de astăzi sub Nr. 66,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Sunt numiți miniștri ai Noștri secretari de stat:

D. Em. Porumbaru, la departamentul afacerilor străine; E. Costinescu, la departamentul finanțelor; V. G. Morțun, la departamentul de interne; Al. Constantinescu, la departamentul agriculturii și domeniilor; Al. Radovici, la departamentul industriei și comerțului; Dr. C. Angelescu, la departamentul lucrărilor publice; Victor Antonescu, la departamentul justiției; I. G. Duca, la departamentul cultelor și instrucțiunii.

Art. II. Președintele consiliului nostru de miniștri este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 4 Ianuarie 1914.

Carol.

Președintele consiliului de miniștri.
Ion I. C. Brătianu.

După cum am anunțat, contrar primei deciziuni, jurământul nouilor miniștri a avut loc Sâmbătă seara la orele 6. Miniștrii au sosit la această oră, pe rând în automobile. Pe trotuarele din fața Palatului regal era un numeros public de curioși, alcătuit din trecătorii obicinuiți ai căiei Victoria.

După depunerea jurământului, miniștrii s'au despărțit, rămânând să se întrunească în consiliu Duminecă la orele 10 dimineța.

În acest consiliu s'au făcut numirile secretarilor generali și ale prefectilor, și s'a decis data alegerilor, cari vor avea loc la începutul lui Februarie.

Mâine, Mercuri vor avea loc solemnitățile instalării nouilor miniștri la departamentele respective. Este probabil că tot mâine, Miercuri, d. Ion I. C. Brătianu va lucra cu regele, căruia îi va supune spre semnare decretul nouilor numiri.

Guvernul nou al României, care vine la cârma statului după acela al colaborării conservatoare alcătuite în vederea unui anumit scop politic, este prezidat de șeful partidului liberal, d. I. C. Brătianu.

Prezidentul actual al consiliului de miniștri are o viață politică în care se reflectă nevoile țării înțelese de o inimă cu adevărat românească, și de un spirit, care caracterizează pe adevăratul bărbat de stat. Intrat pentru prima oară în parlament, la întâiul colegiu de Gorj în 1895, expune de pe atunci ideile cu totul superioare. „Prima solicitudine”, spunea tânărul parlamentar, o merită țaranul, el care mai mult suferă de răul actual, și de ale cărei puteri depinde viitorul național, căci viitorul unui stat democratic nu e pe deplin asigurat, decât când în fiecare suflet există conștiința solidarității naționale”. Principiile și solidaritatea socială, și de înălțare a păturei țărănești au fost astfel primele convingeri cu cari a debutat în viața politică șeful actual al partidului și guvernului liberal.

Luând în 1897 pentru prima oară portofoliul lucrărilor publice, d. I. I. C. Brătianu trece apoi la domeniul „la externe, la războiu și la interne, dovădind în fiecare minister o vie pricepere a nevoilor, și o profundă cunoștință a problemelor ce agit un stat modern. De altfel d. I. Brătianu și-a legat numele de marile reforme agrare ce au fost făurite după anul 1907, și aceste reforme alcătuite în greua atmosferă politică ce a urmat după anul tragic ne arată energia și puternica voință pe care actualul președinte de consiliu o desfășură pentru a desăvârși marile sale concepțiuni politice. Această energie și puternică voință de care a dat dovadă d. I. I. C. Brătianu, sunt cu modul acesta o puternică cheazășie a realizării celor două puncte de program în virtutatea cărora partidul liberal a venit la cârmă: reforma agrară și modificarea sistemului electoral.

D. Ioan I. C. Brătianu este în toate privințele continuatorul, cu adaosul timpului, al operei marelui său părinte, făuritorul României de astăzi.

Aceeaș puternică iubire de țară, aceeaș permanentă grijă de demnitatea ei, o neînfrântă energie și-o identică putere de a înțelege probleme mari și urgente cari caracteriza figura reprezentativă a lui Ioan Brătianu-tatăl, le regăsim în activitatea politică a șefului de astăzi al partidului național-liberal. Inzestrat cu cea mai vie conștiință a demnității unui partid de guvernământ de însemnătatea celui liberal, d. Ioan I. C. Brătianu niciodată nu a venit la cârmă decât atunci când interesele țării l'au chemat și a părăsit puterea în așa fel, încât a putut din primele zile ale retragerii în opoziție, să exercite un rol de controlor necesar al activității eventualului guvern.

D. Ioan I. C. Brătianu cu via intuitivă a ar- rului, simțind lacunele unei organizații sociale, dar având o largă compresune a soluțiilor mari și ferice, este venit la cârma țării în niște momente cari vor constitui noi pagini de glorie în istoria, și până acum destul de bogată, a partidului național-liberal.

Imprejurările politice actuale cer mai mult decât ori când o minte purtată în regiunile senine ale idealului, căci situația economică rurală este, pe de-o parte, intolerabilă, iar, pe de altă parte avântul țărănimii și disciplina ei cetățenească, dovedită în ultimele evenimente, cer o altă alcătuire socială decât aceea de astăzi.

Bărbatul de stat merită a da o soluție conformă patriotismului tuturor, și nevoilor mari ale țării sale este tocmai acela care a luat președinția cabinetului liberal, cu încrederea M. S. regelui Carol și a întregii țări. D. Ioan I. C. Brătianu e o mare figură politică ce de pe acuma și-a marcat un rol mare în istoria socială a tânărului stat român.

Din Rodnaveche.

La poalele Carpaților aproape de isvorul Smeșului mare, e situată frunțașă comună Rodnaveche, pe care mâna măiastră și darnică a naturii, în această cetate de pază a neamului a îmbogăți-o cu multe și măndre pagini. Locuitorii acestei frunțașe comune sunt Români și Unguri, dintre cari unii sunt colonizați de stat pentru minele de fier de aici, iar alții — dintre Români — lăsându-și portul frumos românesc și lucrând și ei la minele de fier încetul cu încetul și-au lăsat neamul. Acești urmași ai lui Árpád notă că nu știu limba statului, ci vorbesc și ei moasa limbă românească. Deși sunt puț, îngrijit statul de viitorul lor. Le-a făcut o de stat cu 6 puteri didactice. Unelele gunguresc ca: protopretorele Hozsda — român din Maramureș — ca să-și fa patrioțice și-a dat nuzința din toate pu ca școala noastră confesională să o nimice necăpătând ajutor dela stat pentru învăț. Cutez să spun, că îi și succedea, că în fruntea comunei harnicul și neobiștor M. O. d. Dănilă Malaiu prezidiu mai multe rânduri i-a descoperit binez român Hozsda planul său de societă românească, făgăduindu-i i tre țar, ridica congrua, și va căpăta: liancă catehizarea pruncilor dela ș un me sându-se M. O. d. paroh l Sibiu, b. menit de planul mârșav a pr cu usul da, acesta a început a-și fa tul și cind celor dela primărie și în geosd. 1907 a statului substituit Vics Lörincz — român — că numai unde vor putea să-i deie în cap părintelui Malaiu.

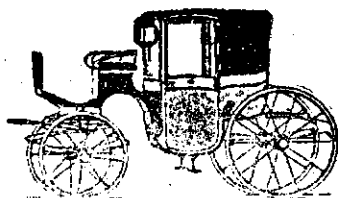
În toamna anului 1912 a venit în Rodna tânărul însuflețit Ionel Rîșca, care văzând că aici ar fi teren de muncă și-a pus toate puterile și înjghebat din tinerime un puternic și bine organizat cor bisericesc, ca și care nu mai e pe vale Someșului. Dar peste un an a trebuit să meargă la miliție, iar frumosul cor trebuia să piară din lipsa de conducător. Văzând lucrurile acestea tânărul absolvent de teologie Atanasiu Sângeorzanu din Rodna-nouă a venit la ei și nu i-a lăsat orfan, a continuat munca începută de I. Rîșca, nu s'a crutat pe sine, făcând în toată săptămâna — cel puțin de 2 ori — un drum de 7 km. nefiind sprijinit de nime, afară de iubitul nostru părinte sufleteș. Cu acest cor a hotărât să facă o producțiune muzicală-teatrală pe ziua de Anul-nou (14 Ianuarie st. n.), ca din venitul acesteia să pună bază unei biblioteci populare și a unei reuniuni de cetit. Auzind dușmanii lucrurilor românești Vics—Hozsda despre planul frumos

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVAROS, Hárónkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Card funebre, felurite căruțe „landaner” cu prețuri moderate.

Test. 6.

De martoru

Când cercat în tot modul să zădărnicească. Ast-
la Vics a poruncit tuturor membrilor din pri-
mărie, că el va da o clacă pe ziua de Anul-nou
seara, deodată cu petrecerea și atunci toți să
se prezinte la el și să nu meargă la petrecere.
Acești fruntași negândindu-se la ceace fac au as-
cultat de porunca lui Vics, ba au îndemnat și
pe alții să nu meargă acolo zicând că și așa acolo
trebuie să plătească, pe când la Vics beau și mă-
mâncă în cinste.

Efectul muncii și a străduinții dlui Atanasiu
Sângeorzanu l-au constatat străinii, cari au luat
parte la această producțiune.

Deși nu a avut un succes material așa de fru-
mos, suntem mulțămiiți că a avut succesul moral
dorit.

E drept că cei mai mari dela administrație
au sprijinit această manifestație a Români-
lor, care a avut un scop așa de mareț, dar știm
că Dumnezeu cel de sus, cât de târziu, le va
schimba mintea. *Coresp.*

Scrisoare din Graz.

Graz, 17 Ianuarie.

În presara Anului-Nou, societatea academică-
literară „Carmen Sylva” a studenților români dela
universitatea din Graz, a ținut o convenire socială
în sala dela „Schwechater-Bierhalle”. Societatea
noastră având chemarea să țină strânsă legătură în-
tre fiii rom. ai Bucovinei și Ardealului, dă prin a-
ceste conveniri posibilitatea diferitelor familii ro-
mânești stabilite aici să ne cunoască și prin noi să
țină tare legătura cu trupul neamului românesc.

Un adânc sentiment de bucurie ne inunda ființa
mărtori și simpatia cu care a răspuns colonia română
dela Socirii noastre. Au participat toate familiile, prin
adeverit pe deplin fericita inițiativă a co-
șii din anul acesta: de a se ținea din când în
prevedea, sărbători mai mari, câte o convenire de
svedeze.

Dintre participanți remarc familia dlui Teodor
trog să bowsky, consilier superior la tribunal, care se
rească de aproape de mersul societății no-
dându-i tot sprijinul, moral și material. D.
cel mai mare, general-major în penziune, adânc
datorie de onat de manifestația românească a tinerimii,
mentul să voit a se înscrie între membrii fondatori ai
statorului.

In scurt îndeplinesc o plăcută datorie, amintind, în-
poran al lui oaspeți, familia văduvei dne Brote. Ita-
de origine, măritată după căpitanul Brote,
crearea lor mburu ai familiei Broteștilor, ajungând în
dureros, că iar mai târziu în Alba-Iulia, și învățându-ne
directia vo-

Căci nelipsitul oaspe al convenirilor noastre.

Josef Stoichiția, președintele societății, bine-
ventează oaspeții în cuvinte frumoase. Își exprimă
bucuria, că poate vedea întreaga colonie, întrunită
spre a serba împreună încheierea unui an atât de
bogat în evenimente mari pentru neamul nostru,
dar în același timp, un an, ce înregistrează, afară
de moartea a doi fruntași ai literaturii noastre, și
pierderea în veci neuitatului nostru Vlaicu. Ca cel-
laltă, cari au trecut, un an de bucurii trecute și de
dureri rămase, a fost și anul acesta.

Mai târziu apoi fiica dnei Brote, cu o uimitoare
îndemănare artistică a cântat la violină cu candi-
datul de adv. Gribowsky un duett, precum și câ-
teva bucăți din Schumann, acompaniați fiind la
pian de dne Brote. Cu deplin succes a executat
la violină d. Gribowsky și „Ballada” de Porumbes-
cu și „Doina Oltului” de Vasiliu, cu acompania-
mentul la pian al dnei Gribowsky.

În entuziasmul general și spre bucuria deplină
a tuturor s'au cântat câteva strofe din „Deșteap-
tă-te Române”, fără teama de-a interveni vre-un
jandarm, care ar putea vedea periclitat „statul na-
țional”. D. Emil Neagoș a cântat frumos o doină
„cum se cântă 'n sat la noi”, care a plăcut mult
publicului:

Du-te bade și te culcă
Nu-mi ținea umbră la furcă!
Du-te și te odihnește,
Că de gură nu-i nădejde”.

dar d. Stoichiția a declamat cu pricepere câteva
anecdote de Speranță, în aplauzele îndelungi ale
tuturor.

Încunjurată de cercul de studenți, dne Brote în-
cepu să ne spună evenimente din vremi bătrâne
pentru noi, despre o adunare dela Blaj și despre
Memorand, amintind numele mai multor bărbați,
începând cu Lucaci, Coroian etc. cari au suferit în
temnița din Văț.

Pe la ora 1 din noapte d. președinte mulțumește
publicului ce se pregătea de plecare, pentru asi-
stenta cu care ne-a onorat, și dorește tuturor An-
Nou fericit. S'a depărtat fiecare îndestulit de cele
văzute, lăsând să i se cetească pe față fericirea,
că a putut petrece câteva momente în mediu ro-
mânesc, într'un cerc înciripat de-o mână de stu-
denți constituiți într'o societate așa de săracă, cum
e societatea „Carmen Sylva”.

Coresp.

Cronica externă.

Situația în Albania. Din cercuri bine infor-
mate aflăm că e nevoie de un acord urgent
între puteri, — spre a defini chestia financiară
a Albaniei, cu scop de a grăbi urcarea pe tron
a noului principe, ceace ar fi cea mai bună
garanție împotriva oricărei eventuale surprize.

De asemenea suntem în măsură a ști că nu
e exact svonul că împăratul Wilhelm ar fi sfă-
tuit de curând pe principele de Wied ca să nu
primească tronul Albaniei.

Un trimis al guvernului provizoriu la princi-
pele de Wied a declarat următoarele:

— *Cred că comisiunea internațională de con-
trol a forțat pe Ismail Kemal-bey să demisio-
neze, dar acesta nu vrea. Cred că nu este ex-
clus ca președintele guvernului provizoriu să fi
fost amestecat în lovitura de stat încercată la
Valona. Nu este nici un motiv de îngrijorare
că Ismail Kemal-bey, va încerca vre-o rezistență
căci imediat ce nu va mai fi la putere, nu va
mai avea nici un aderent.*

*Este foarte posibil că Essad pașa va sprijini
pe principele de Wied, mai ales că relațiunile
dintre el și Ismail Kemal-bey sunt de mult în-
cordate.*

Principele de Wied va pleca în Albania pe
la sfârșitul lunei Ianuarie. Viața lui va fi în Al-
bania în absolută siguranță, căci străinii în Al-
bania sunt considețați ca inatacabili, așa că mă-
surile cerute de comisiunea de control dela gu-
vernele lor nu au nici un rost.

Luptele continuă în Tripolitania. Se amână
din Roma: Colonelul Miani care cu coloana lui
volantă a ajuns în interiorul Fezzanului, a pri-
mit a delegațiune de fruntași arabi din Murzuk
cari au făcut act de supunere, declarând că
toată regiunea Murzukului primește bucuros stă-
pânirea italiană.

Privitor la svonurile unor pretinse înfrân-
geri italiene Agenția telegrafică italiană ne co-
munică următoarele:

Unele telegrame sosite la București din Con-
stantinopol, au anunțat că o coloană de trupe
italiene în drum spre Ghendames ar fi fost în-
frântă acum câteva zile de către Senusii, su-
ferind mari pierderi. Cu toate că știrea aceasta
părea a fi neîntemeiată prin faptul că Senusii nu
locuiesc în Tripolitania, în al cărei Hinterland
se află Ghendemes ci în Cirenaica, am cerut
telegrafic informații dela agenția noastră din
Roma.

Dânsa, după elementele căpătate din isvor
autorizat ne telegrafiază desmițând în mod
absolut orice nesucces, oricât de mic al trupe-
lor italiene în Libia.

În ce privește coloana volantă a colonelului
Mian, care pătrunde în interiorul Fezzanului, ea
merge din isbândă în isbândă, iar de câteva
luni orașul și ținutul Ghendames sunt ocupate
de trupele italiene și sunt administrate în mod
pacific de autoritățile italiene.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului acesta.

INFORMAȚIUNI

CĂTRE ABONAȚII NOȘTRI.

Arad, 20 Ianuarie.

Ne adresăm abonaților noștri din trecut cu
rugămintea să binevolască a-și inoi fără amâ-
nare abonamentele, pentruca să nu fim siliți a
le sista exemplarele ziarului.

Motivele acestei rugăminti, credem că nu
mai e necesar să le expunem. Ar fi timpul su-
prem să ne înțelegem cu adevărat datoria cu
toți.

ADMINISTRAȚIA.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță
o mică schimbare în temperatură, ninsori.

Prognostic telegrafic: ger, ninsori.

Temperatura la amiazi a fost — 2.8 C.

**Procesul de presă a foii „Olteanul din Fă-
găraș.** Procuratura din Brașov i-a intentat foii
„Olteanul” proces de presă pentru un articol
intitulat: „Cum au decurs alegerile în comita-
tul Făgărașului” publicat într'un număr din anul
trecut al numitei foi.

Vedem dar în ce fel de atmosferă se încearcă
să se facă pactul între Români și Unguri. În a-
semenea împrejurări cine mai are chef să viseze
așa ceva, poate visa în dragă voie.

Pentru edificiul școlii com. rom. din Brașov.
În urma apelului și îndemnulului „Solidarită-
ții” adresat băncilor române abia de 7—10
zile, s'au anunțat până astăzi cu contribuiri,
pentru a veni în ajutor școlii noastre comer-
ciale din Brașov în scopul zidirii unui nou
edificiu școlar, următoarele institute:

„Furnica”, Făgăraș cu	cor. 1500.—
„Casa de păstrare”, Sasca	900.—
„Agricola”, Sebeșul-săsesc	600.—
„Mercur”, Năsăud	500.—

Toate aceste institute au contribuit —
spre laudă fie zis — cu întreaga sumă, ce
li s'a cerut.

Din partea unor revizori experți se ra-
porțează „Solidarității”, că băncile revidate
s'au declarat gata să dea tot concursul lor
școlii comerciale din Brașov. Avem deci
cea mai bună speranță că băncile noastre își
vor face datoria în chipul cel mai demn.
Publicarea contribuțiilor va urma.

Conferențe publice în Arad. Seria confe-
rențelor inițiate de reuniunea femeilor aradane
se va continua acum Duminecă. Va citi d. pro-
fesor Dr. Lazar Iacob despre „Episcopul Ino-
centiu Mîcu-Klein și agitațiile religioase din
timpul său”. Conferența se va ține tot în sala
de gimnastică a școlii de fete, după amiazi la
orele 5. Vor cânta coruri și se vor mai lua și
alte atracții în program.

D. general Hârjeu, șef al marelui stat major.
Ni se comunică din București: La ministerul de
răsboiu au fost alaltăieri pregătite decretul pen-
tru numirea dlui general Const. Hârjeu, actualul
ministru de răsboiu, în postul de șef al marelui
stat major, loc rămas vacant prin mutarea dlui
general Averescu la comandament. De asemeni
e gata decretul pentru numirea dlui general Vă-
leanu, actual secretar general la răsboiu, în po-
stul de inspector general al infanteriei și director
tehnic, în locul dlui general Aslan care e trecut
la comandamentul diviziei a III-a din Târgo-
viște.

Distinsul scriitor Al. Brătescu-Voinesti —
director general al teatrelor din România. După
cum anunță ziarele din România, distinsul scrii-
tor Al. Brătescu-Voinesti va fi numit director
general al teatrelor, în locul dlui Alexandru Da-
vila care și-a dat demisia.

NOUI JERTFE ÎN SLAVA NEAMULUI.
Cetim în „Aromânul”:

„După cum am anunțat de atâtea ori că ti-
nerii noștri cari lucrau în organizația revoluțio-
nară macedoneană din trecut sunt urmăriți de

aproape de agenții teroriști ai Serbiei, ca să se scape de ei prin orice chip, iată că acum în urmă, trei tineri originari din Crușova (Serbia) ca să se sustragă sfârșitului fatal ce-l aștepta au încercat să treacă granițele ca astfel să poată trăi în pace. Pe drum însă bandele alcătuite din ofițeri și soldați sârbi le ațin drumul și o luptă crâncenă se deschide între acestea și tinerii noștri.

Gh. Văcara, deși rănit, a reușit să scape din mâinile dușmane împreună cu Vanciu Gione, voevod în organizația din trecut; iar tovarășul lor, un tânăr care a operat ani de-a rândul sub comanda celui de al doilea, a rămas mort pe loc.

Iată jertfe dureroase și așa de nobile ce nu prețuim să depunem pe altarul neamului nostru slăbit zi cu zi. Iată în același timp, și viitoare cale ce ne-au asigurat-o tratatele de pace."

Ministru Krobotin în Budapesta. Ni se anunță din Budapesta: Azi dimineață a sosit aici ministrul de război, Krobotin, însoțit de vicecolonelul Cioban și aghiotantul său, majorul Döry. Ministrul de război a vizitat azi înainte de amiază pe primul ministru contele Tisza și pe ministrul de honvezi, baronul Hazai, care zace bolnav de mai multe zile.

Ministrul Krobotin a sosit la Budapesta din Neoplanta. Ministrul a făcut din Neoplanta o excursiune la Petruvaradin, unde a vizitat fortăreața, subteranele acesteia și toate minele așezate.

După amiază la orele 5 ministrul Krobotin a părăsit Budapesta plecând spre Viena.

„Cuvântul studențimii”. Apare de vre-o două luni la București o foaie studentescă săptămânală: „Cuvântul Studențimii”. Se simțea de mult necesitatea unui asemenea organ studentesc bine redactat. Gălăgia chestiei evreești și mai ales iresponsabilitatea celor ce au voit să arunce cu noroi în sentimentele românești prin urcarea pe scena Teatrului Național a piesei „Manase” au dat naștere acestei foi.

Atunci a apărut — ca un hotărât protest — „Cuvântul Studențimii”, care s'a ridicat împotriva tuturor parvenitilor ce fac gheșetărie din gloriile și durerile neamului românesc, împotriva tuturor piraților vieții publice cari își reclamă în 'ot locul tacămurile cele mai bogate.

Salutăm cu toată simpatia această foaie, la care și-a angajat sentimentele și spiritul de jertfă atâtea elemente tinere, cari mână-poimâne vor fi într-o conducătorii României.

Lupta lor e o luptă dreaptă, o luptă necesară, luptă care se impune oricărui bun Român.

Studențimea dela noi ar trebui să-i dea tot sprijinul până va avea și ea posibilitatea de a-și crea un organ al ei, redactat europenește.

Redacția și administrația e: București, Strada Sabinelor Nr. 67.

Abonamentul pe un an 8 lei.

Un îndoit omor misterios. În comuna Sicula a fost găsit azi dimineață țaranul Petru Albiș, mort în mijlocul odăiei, iar femeia lui sugrumată cu un carceaf în pat.

Poliția din Arad înștiințată a grăbit la fața locului, dar până acum nu a putut afla nimic asupra omorului.

Secretul prăurilor urcate a pământului. Revista maghiară, altcum serioasă „Erdélyi Gazda” din Cluj, organul oficial al reuniunii agricole ardelenice, a reușit să descopere cauza prăurilor mari a pământului în Ardeal. Sunt — cine ar putea fi altul? — băncile românești!

Iată ce se poate citi, în Nr. 1 din a. c. al revistei amintite, sub titlul de „Cumpărările de pământ ale Românilor”:

„Ne mirăm, ci Români cum pot să dea sume atât de mari, la preț de cumpărare a moșiilor de vânzare; explicarea, precum aflăm este, că micii economi români sunt ajutați din partea băncilor lor, la cumpărările de pământ așa, că de ex. la un pământ vrednic cor. 1000 pentru care însă vânzătorul cere cor. 1200 dinferința de cor. 200 o dă banca — dacă micul econom este vrednic de acesta! Iar în urma modestiei lor în pretensiuni, cei mai mulți Români sunt „vrednici” de un astfel de sprijin.

Între micii economi maghiari — încheie „Erdélyi Gazda” — încă s'ar afla foarte mulți vrednici de sprijin; dar băncile maghiare — durerile nu sunt atât de darnice față cu micii economi maghiari, precum sunt băncile românești față de țaranii români.”

Păcat, că „E. G.” nu ne descopere numele băncilor românești, cari lucrează în felul amintit mai sus, căci pentru o astfel de dărnicie — dacă ea de fapt ar exista — nu am putea decât să le cântăm imnuri de laudă! — „Rev. Ec.”

Sportivii din Cluj. Primim următoarele: Membrii clubului sportiv sunt convocați la adunarea generală de constituire, pe ziua de 24 Ianuarie 1914, orele 6 p. m. în localul Casinei Române. Se va discuta și hotărârea de a se face un mare bal mascat ((domino violet) în beneficiul clubului. Cluj, 17 Ianuarie 1914. Pentru comitetul provizoriu: Dr. Sever Dan dir. adm., Gavril Deac secretar.

Beneficii la internatul Petran din Cluj. Despărțământul Cluj al Asociațiunii, publică prin această concurs pentru 19 beneficii (locuință) în internatul Petran, pentru studenți dela universitate. Petenții au să alăture:

1. Copie de index, vidimată de unul din membrii comitetului, sau legalizată. Abiturienții copia certificatului de maturitate.

2. Declarație, că beneficiază, sau nu beneficiază, de alte burse.

3. Certificat de paupertate.

4. Declarație, că beneficiarul se va înscrie de membru al casinei și al agenturii despărțământului.

Termenul de înaintare pentru petiții este până la 1 Februarie 1914, pe adresa d-lui director al desp. str. Deák Ferencz 44. Cluj, 19 Ianuarie 1914. Pentru comitetul despărțământului: Director Dr. Valentin Poruțiu, Secretar: Dr. Sever Dan.

Monumentul marelui duce Nicolae. În luna Mai trebuie să se inaugureze la Petersburg monumentul comemorativ al marelui duce Nicolae, comandantul trupelor ruse în războiul din 1877. Era vorba ca România să fie reprezentată la această solemnitate prin A. S. R. principele Ferdinand sau A. S. R. principele Carol. O comunicare urgentă a guvernului rusesc, anunță că inaugurarea se va face la 11 Ianuarie. M. S. regele, luând cunoștință de această dată, va însărcina pe d. general Hârjeu să-L reprezinte. D-sa va aduce țarului Rusiei o scrisoare autografă a M. Sale. D. general Hârjeu a luat parte la prima campanie din Bulgaria.

Suveranii Greciei la Berlin. Se telegrafiază din Atena că regina Sofia împreună cu diadocul se vor duce la Berlin spre a fi față la serbările date cu ocazia zilei de naștere a împăratului Wilhelm.

Regele Serbiei bolnav. Se anunță din Belgrad: Regele Petru se află de câteva zile indispus, din care cauză n'a luat parte la balul Curții. Se spune că regele s'a îmbolnăvit în urma atitudinii agresive a ministrului de război. Ministrul de război a prezentat regelui spre semnare mai multe ucizuri. Între acestea se afla și unul pentru grațierea unui colonel care a omorât pe un soldat. În urmă s'a aflat că regele a semnat acest uciz fără ca să-l cetească. Ministrul de război a spus că a prezentat ucizul adjutantului regelui, care a și făcut raport. Adjutantul însă desminte această afirmație. Regele cerând explicațiuni asupra acestui caz ministrului de război, s'a iscat între ei o scenă foarte violentă. Regele Petru a devenit atât de agitat încât a leșinat.

Proclamația lui Enver-Bey. Ministerul de război otoman publică următoarea proclamațiune:

„Armata noastră neputându-și îndeplini datoria ei precum se cuvenea, noi am pierdut părțile cele mai prospere ale preaiubitei noastre patrii. Spre a nu mai vedea încă odată asemenea zile negre și spre a apăra onorarea khalifatului, cu vitejia istorică a otomanismului, suveranul nostru m-a însărcinat să pregătesc armata. Deși sarcina este mare și grea, eu am început să lucrez. Cer armatei două lucruri: supunere absolută și muncă de zi și de noapte. Convingerea

că fiecare ofițer va munci spre a șterge pata ce ne-au lăsat ultimele zile nenorocite peste armata noastră”.

Vânătoare princiară în România. Ni se anunță din București: Vineri a avut loc o vânătoare princiară organizată de A. S. R. principele Ferdinand pe domeniul coroanei Peris-Cocioc. La acea vânătoare au luat parte A. S. R. principele Carol, d. I. de Vredenbouch ministrul Olandei, d. colonel Hranilovici atașatul militar al Austro-Ungariei, d. B. de Schellendorf atașatul militar al Germaniei, d. G. Manu, d. N. Ghica, d. Al. Darvari, d. Dr. Dinu Brătianu, d. Gr. Greceanu, d. Dr. I. Costinescu, d. M. Sc. Ferichide și d. Rosetti-Bălănescu. S'a vânat 126 iepuri, 19 fasan și 2 vulpi.

În jurul afacerilor de spionaj din Danemarca. Ziarele află din Copenhaga că ambadorul rus și secretarul ambasadei vor părăsi în curând capitala Danemarcei. Înlocuirea a stor diplomați este în legătură cu afacerea spionaj ce s'a descoperit acum câteva săptămâni la Copenhaga.

Tarina-văduvă fiind de origine daneză foarte îndârjită din cauza spionajului rus, constituie un pericol nu numai pentru Suedia și pentru Danemarca. Înlocuirea diplomaților ruși din Copenhaga se atribuie intervenției țarinei văduve.

Dela biblioteca Academiei Române. În anul 1913 s'au consultat de 8435 cetitori 23.020 volume și broșuri tipărite; de 1967 cetitori s'au consultat 11.671 manuscrise, 19.517 documente, 520 cărți vechi românești (1508—1830).

Colecțiunile bibliotecii au sporit în această lună cu 5972 volume și broșuri, 3693 numere de reviste române, 2869 reviste străine, 10 lase și hărți, 208 stampe și portrete, 68 manuscrise, 892 documente, 155 fotografii albumuri, 10.312 foi volante, 174 note și 2013 obiecte de muzeu și monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineață la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8—12 și dela 1—6.

Dezastrul din Japonia. Eruptiile din insula Sacurasima continuă. Marea a avut loc o mare erupție, în urma cările mării s'au revărsat pe uscat, acoperind răsul Cagosima. Marea continuă a fi gîtată.

Din New-York se telegrafiază că va salvare au reușit ieri să debarce în insula curasima. Marinarii au găsit pe o stâncă cuitori rămași în viață.

„Times” află din Tokio că știrile publice asupra catastrofei din insula Sacurasima exagerate. Guvernul japonez a stabilit că numărul victimelor nu trece de o mie. Numărul caselor prăbușite se ridică la 85.

Știrile false publicate de corespondenții ziarelor europene și americane au făcut o impresie pneibilă la Tokio.

„Piese lirice și jocuri românești” pentru piano de G. Șorban. În toamnă au apărut „Piese lirice și jocuri românești” pentru piano de G. Șorban. Sunt piese premiate în primăvara (1913) de „Societatea pentru fond de teatru român” în urma aprecierii și propunerii făcute de d. G. Dima, și pentru compoziția și editarea cărora i s'a adus d-lui Șorban mulțumită protocolară în adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român” ținută la Caransebeș.

A fost un eveniment artistic și cu toate acestea așa puțin s'a vorbit și scris despre apariția acestor piese muzicale românești. Aceasta e în paguba publicului nostru, a damelor, cari se ocupă cu muzica.

Avem — har' domnului — și noi pianiste și cercuri cari se ocupă cu muzica, trebuie însă și interes și însuflețire pentru tot ce e românesc, altfel să lipsesc singure de plăcerea ce ție-o oferă niște piese ținute la un nivel artistic, cum sunt compozițiile d-lui Șorban.

E atâtea finețe și melodie în compozițiile proprii, atâtea armonie și cultură musicală în prelucrarea melodiilor românești.

Nu pot îndestul să îndemn pe fiecare damă română în răspândirea muzicii românești femeia română are prima datoria — să nu-i lip-

D sească din colecția de note aceste giuvaere mu-
sicale.

Aș fi foarte mulțumită dacă aș ști că aceste
șire au contribuit la răspândirea pieselor amine-
tite; la mulțumirea celor ce le-au comandat în
urma îndemnului acestuia, sunt sigură, că am
contribuit. — L.

*x Zile bune, dulci, plăcute
Fîindcă vreau ca să am multe
Ciocolată, poame, zahăr
Numai dela Messer Illés cumpăr.*

(Arad, str. Deák Ferencz nr. 8 Me 1676)

x **Haltenberg Béla**, Kassa, fond. în 1810. Cea
mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și
spălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează fru-
m mos, curat și elegant. În cazuri de doliu vopsește
de haine imediat. Zilnic spală și curățește câte 24
mii de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze di-
rect la firma: **Haltenberg Béla**, prăvălie principlor,
Kassa (Cașovia). (Ha 1622)

Dnii advocați, comercianți și băncile înainte
a-și procura mașini de scris sau mobile pen-
birouri, să ceară prospecte dela prăvălia
Atinszki Pál és Tsa din Timișoara pentru a-
njarea birourilor, unde se vând cele mai ex-
celente mașini de scris și cele mai moderne
mobile pentru birouri pe lângă condițiuni fa-
vorabile de plătire. La dorință un impiegat al
firmei merge la fața locului aducând cu sine o
mașină de scris de probă.

x **Faci mare economie de bani!** dacă pre-
gătești acasă din esență *rom, licher, cognac* și
rachiu: Esență de rom 40 fileri; Esență de li-
cher 50 fileri; Esență de cognac 40 fileri; E-
sență de rachiu 30 fileri. Instrucțiune pentru

de întrebuintare gratis. 1 litru de *rom*
sau un ac veritabil cu sirop de ananas sau vani-
marțid și o cutie de *tea* numai 2 cor. 40 fileri. —
dela irii
ris. arile romurilor cumpărate dela societatea

onarilor per litru 3 și 5 cor. *Ceaiuri veri-*
prevede *rusești și chineze* per decagram 8, 10, 12,
sved 20 fileri, ori în pachete originale. *Prețuri*
numDintale: 1 litru cognac cor. 3.—; 1 litru rachiu
trezbov ojdii cor. 2.40; 1 litru rachiu de prune cor.
re; 1 litru licher orice soi cor. 3.—; 1 litru
cel t denaturat 96% cor. 2.60. Comandele po-
date se expediază imediat. — De vânzare la
me **EKETE MIHÁLY**, drogheria la „Inger”, Ma-
sta *rosvásárhely*, vis-à-vis de Transsylvania. —
Sampanii și vinuri. Ciocolată. Prăjituri pen-
Sa-ru ceaiu. (Fe 1523.)

Cronica școlară.

Indemnuri laudabile.

Biroul despărțământului Erin al „Reuniunii
învățătorilor sălăgeni” a trimis membrilor ace-
stei reuniuni următoarea circulară-apel:

Fraților colegi!

Deoarece în adunarea generală s'a decis,
iar comitetul central din 16 Octomvrie a. c. a
dispus, că fiecare inv. membru al acestei reu-
niuni, să-și țină de cea mai sfântă datorie, ca
în lunile aceste de iarnă să sistematizeze cursuri
de analfabeți, și prin concursul „Astre” să țină
prelegeri populare din ramul economic și peda-
gogiei.

Mai departe tot membrul să se facă și mem-
bru ordinar al Aștrei solvind taxa anuală de
10 cor.

Acestea le pretinde dela noi timpul și dem-
nitatea noastră de învățători români confesio-
nali.

Trebuie să ne afirmăm și prin fapte, că sun-
tem demni de misiunea sfântă ce o avem ca e-
ducători și urmași ai adevăratului dascăl Isus
Christos care la timpul său va cere dare de
seamă dela unul fiecare din noi.

Fraților! Să nu pregetăm a jertfi o oră-două
pentru mântuirea oropsitului nostru popor lipsit
de carte, care nu atât din vina lui, ci mai mult
vitregimei timpului a rămas analfabet, pen-
tarucă afară de răsplata dascălului Christos și
în aceasta lume vom avea mângâierea conștiin-
ței liniștite, că am făcut tot ce numai am putut
pentru neam și credință.

În speranța, că aceste știri vor afla răsun-
netul dorit în sufletele voastre, suntem

Blaja, Decemvrie 1913. Cu deosebită dra-

goste Teodor Mureșianu, președinte. Constan-
tin Albu, secretar.

Dela Reuniunea inv. rom. Sălăgeni. Desp.
„Someș” al reun. inv. rom. Sălăgeni își va ți-
nea Duminecă în 1 Februarie st. n. adunarea
în comuna Creaca (Karika). D. Simeon Oros
va ținea din acest prilej o dizertație despre ba-
ronul Iosif Eötvös.

În seara aceleiași zile diletanții din Lupoaia
vor juca „Cinel-Cinel” de V. Alexandri.

Cronica socială.

**Concertul reuniunii de cetire și cântări din
Dalboșeț**, ce era să se țină în 19 Ianuarie —
din cauze de boală epidemică — s'a amânat.

Concert în Oradea-mare Reuniunea română
română de cântări „Hilaria” din Oradea-mare
va da în ziua de 26 Faur a c. în sala dela „Ke-
reskedelmi Csarnok” un mare concert urmat
de dans.

Corul mixt al „Hilariei” studiază unele din-
tre cele mai frumoase și mai mari compoziții
românești.

Balada „Mama lui Ștefan cel mare” și „Ho-
ra” ambele compoziții ale maestrului Gheorghe
Dima.

Afară de aceea programul conține încă din
mai multe puncte frumoase, cari de sigur vor
satisface pe deplin exigențele publicului nostru.

Calendarul partidului național român pe anul 1914

ESTE GATA și zilnic se expediază cu poșta și cu
trenul în toate părțile locuite de Români, și anume:
în Ungaria, Ardeal, România, Bucovina, Germania,
America și în statele din Balcani, etc.

Calendarul partidului național român este

**CEL MAI MARE, MAI BOGAT și MAI IEFTIN
CALENDAR ROMÂNESC**

Articolele însuflețite, poeziile admirabile, în-
vățăturile folositoare tuturor fiilor neamului româ-
nesc, precum și glumele și poveștile morale, —
toate scrise de cei mai de seamă scriitori ai no-
ștri fac din acest calendar un odor prețios, care
n'ar trebui să lipsească din casa nici unui frate
român.

Calendarul partidului național este cea mai în-
semnată publicație românească la noi în acest gen,
și este singurul calendar care, prin conținutul său
foarte bogat, poate mulțumi pe ori cine.

Nimeni să nu-și cumpere calendar pe anul 1914
până nu a văzut mai întâi Calendarul partidului na-
țional român.

CONDIȚIUNILE DE VÂNZARE:

„Calendarul partidului național român” se vin-
de NUMAI PE BANI GATA.

Prețul unui exemplar 60 fil., iar pentru trimi-
tarea cu poșta 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15% rabat, ne-
francat;

dela 14 ex. până la 36 ex. cu 20% rabat, ne-
francat;

dela 36 ex. până la 72 ex. cu 20% rabat,
franco;

dela 72 ex. în sus cu 25 procente rabat,
franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor.
10 fil.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5
ex. nu trimitem, deoarece porto face mult! A-
semenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile și plățile să se facă la adresa:
Administrația ziarului „Românul”, Arad str.
Zrinyi nr. 1a.

La Librăria „Concordia” Arad Strada Deák
Ferenc nrul 30 se află de vânzare următoarele
calendare pe anul 1914:

Calendarul Partidului Național 60 fil. + 20
fil. porto. (La cumpărarea mai multor exem-

plare se vând cu aceleași condiții ca la Adm.
ziarului nostru „Românul”).

Calendarul **Minervei** cor. 1.25 + 20 fil. por-

„**Posnașul**” (glumet) 60 f. plus 10 fil. porto.

Calendarul **Săteanului** 30 fil. plus 5 fil. porto

Calendarul **Național** (Orăștie) 40 fil. + 5 fil.
porto.

„**Păcălici**” (calendar glumet) 30 fil. plus 5 p.

Calendarul **Diecezan** (Arad) cu șematism 60
fil. fără 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul **Poporului** (Sibiu) 40 fil. + 10 fil.
porto.

Pentru cele trimise sub bandă, nerecoman-
date, librăria nu ia responsabilitate. Pentru re-
comandate să se trimită separat 25 fil.

Calendarul „**Lumea ilustrată**” s'a epuizat
totul, nu mai sunt.

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mul-
timele publice numai pe lângă taxă se pot pu-
blica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

BOONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 20 Ianuarie.

Grâu pe Aprilie	cor. 1.72
Grâu pe Maiu	1.75
Grâu pe Octomvrie	1.75
Secară pe Aprilie	7.58
Secară pe Octomvrie	8.48
Ovăs pe Aprilie	7.83
Ovăs pe Octomvrie	7.58
Porumb pe Maiu	6.80

Bibliografie.

A apărut:

„**Consânzeana**” (cu ilustrații interesante și
material variat.

„**Viața Nouă**” revista simbolistă; dlui Ovid
Densușianu aduce material iscălit le aceeași
colaboratori, vecinic aceeași.

„**Flacăra**” aduce lucruri interesante. Pe lân-
gă afacerea Odobescu-Davila, care se macină
cam de multșor, cocheta revistă a domnului
Banu-Locusteanu, aduce bucăți literare sem-
nate de G. Gregorian, Ion Pillat, I. Lecca, So-
ricu, Demetrius, Al. Șerban, Stanatiad, Const.
Paul, Hasnaș, V. Anestin, Margaitescu etc.

POȘTA REDACȚIEI.

Dr. I. Cl. I. Avizul din poșta reacției nu-ți era
adresat dtale, ci unui avocat cuaceleași inițiale
în parte. Din circulară am publicat un resumat.
deoarece nu aveam atunci zile întregi spațiul nec-
cesar. Redactarea s'ar îngreuna respus, dacă am
da în întregime circulare de acet fel. Toate des-
părțămintele și-ar anunța pretența și noi ar trebui
să dăm zilnic pagini întregi de circulare. Ajunge
cât s'a publicat. Publicați-o în ziarele de interes
localnic. În „Progresul” a fost ocul ei. Multe sal-
utări.

Dr. V. M. Adresați-vă administrației noastre
trimitând și 2 coroane pentru anunț. Așa fac și
alții. Felicitări.

Dr. I. N. Acelaș răspuns.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Alexi Coste, Tiho. Am primit 7 cor. ca abona-
ment pe cvart. I 1914.

Dionisie Goanță, Lăpușn. Am primit 7 cor.
ca abonament pe cvart I 1914.

Dimitrie Morariu, preot, Gavoșdia. Am primit
14 cor. ca abonament pe sen. I 1914.

Alex. Muntean, M.-Tilagd. Am primit 14 cor.
ca abonament pe sem. I 1914.

Dimitrie Popa, Kisháza. Am primit 7 cor. ca a-
bonament pe cvart. I 1914

Ioan Ursa, Metesd. Am primit 14 cor. ca abona-
ment pe sem. I 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștință On. public, că mi-am deschis

cancelaria advocațională

in Sasca-montană (Szászkabánya) în fosta casă a lui Tămășel resp. Meșter.

Dr. Ioan Gligu, avocat.

Ca 1763—3

ANUNȚ.

Dorind a răspândi între Români negoțul cu ouă, cu care noi ne ocupăm deja de 2 ani, rugăm pe toți cei cari doresc prosperarea neamului, să formeze în jurul unei bănci o grupă, caștel să poată aduna din jurul acela săptămânal, sau la două săptămâni baremi 20—25 lăzle ouă, care cvant noi îl preluăm pe lângă purile cele mai mari de zi, care prelucrat aș să-l expedăm în străinătate.

Am dori să organizăm astfel de centre în Bl. Teiuș, Aiud, M.-Uioară, Turda, Reteag, Sibiu etc.

Șlor doritori le servim cu tot dragul cu desirile necesare și îi introducem gratuit în secul acestui negoț.

(A 4—3) „AGRARIA” Bánffyújnyad.

AVIZ.

ut

un candidat de avocat

cu preță bună, începând cu 1 Februarie 1914 înță salariu lunar de Cor. 200—220 și taxe comisiuni.

Dr. IULIU DECIAN, avocat.

Șercaia (Sárkány)

(De 17-3) (Fogaras m.)

Căutarândatori pentru hotelul „HEBE” și hotelul CENTRAL la băile din Sângeorgiu-român pe anul 1914 eventual și pentru timp mai îndeat Reflectanții să-și înainteze ofertele dbrului nostru executiv Dr. Alexandru Pop cat în Rodna-veche (Oradna).

Sângeorgiu-român (Oláhsztgyörgy).

„HEBE” societate pe acții.

He 1675

Un pian bun ca dar de Crăciun.

se poate cumpăra în condiții avantagioase, din primul depozit român de pian, T. POPOVICI, din SIBIU, stradă Cisnădiei 7. Cereți catalogul depozitului. (Po 1630)

Înștiințare.

LUIGI MAZZANTINI,

cunoscutul profesor de balet dela opera ces. reg. din Budapesta va deschide în ziua de 6 Ianuarie 1914 un curs de dans pentru familiile românești.

Eventualele anunțări să se facă în hotelul „Central”.

Un notar penzionat în etate de 40 ani, care poșede 3 limbi (românește, nemțește și ungurește) caută ocupație

de cancelarie,

fie la avocat, fie notariu, sau ori și unde pentru o leafă minimală din care un om singur poate să trăiască. Cine poate să îi dea ocupația asta, e rugat să se adreseze la NICULAE POPP, în Bobóhalma u. p. Dicsőszentmartin. (Po 1752)

Bătăturile,

scortoșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decure de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată 1 coroaă 40 fil., 3 sticlo franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORONĂ” la Győr.

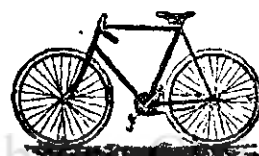
Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18 sz.

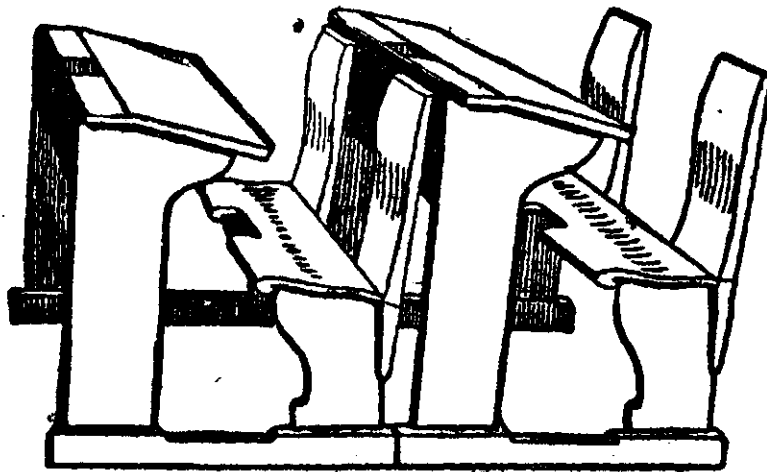
Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat de nou, unde primește comande și reparări de lucruri ce aparțin în branșe precum mașini de cusut, de scris, bicicete și gramofoaane, etc. — Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Ho 1221

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri seriei.

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

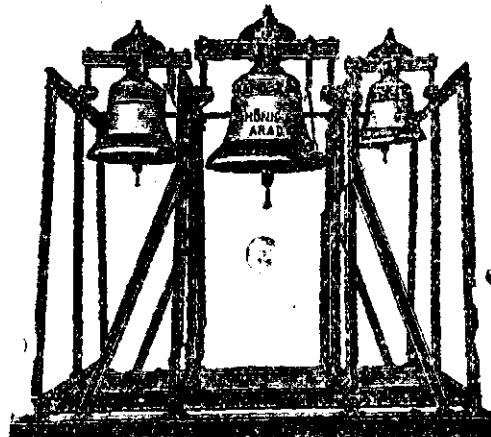
Ju 762

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat

Ho 1682

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemeător acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătorește precum și adâne.

Echipamente p. clopote de fer Staluri

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

CE MAIARE MAGAZIN DE BLĂNĂRIE

JudásSándor Kolozsvár Unio-utca 8.

Își recomaa în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu purile cele mai convenabile. Articole de fabrică proprie: mantale de blană, roșie de călărie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și luate cu gust, rețuri ieftine. Primește orice țări de blănărie pentru prefacere, căptușire, cusura și clarea mantalelor. Serviciu prompt și conștățos. Numal marfă bună și preț de l-ul rag. (Du 1275—)

Minunea cosmetice!

Toate damele și domnișoarele, cari doresc a conserva frumuseța feței să folosească numai crema și săpun de

„Flieder”

Efectul e uimitor, mai ales, dacă se folosește regulat.

Nenumărate scrisori de recunoștință sunt tot atâtea dovezi, că crema „FLIEDER” este neîntrecută.

Se poate comanda din laboratorul cosmetic a lui

Iosif Rastädter, Versecz

farmacia „SFÂNTULUI ȘTEFAN”.

Tot aci se pot găsi, deja în cerc foarte larg cunoscute preparate ca:

Crema de „Flieder” cea mai recomandabilă cremă, atât pentru folosință de ziua, cât și pentru noapte — — — — — Prețul unei alifie 1 cor.

Săpun de cremă „Flieder” cu miros foarte plăcut. — O buc. 70 fil. Trei buc. 2 c.

Pentru îngrijirea părului:

„Regenerator de păr” redă părului cărunț culoarea originală. — — — — — O sticlă 1 cor.

„Depilator” cu care se rimicesc firele de păr de pe față, fără nici o durere.

„Pomada Tannochinio” cel mai recomandabil mijloc și totuși cel mai bun pentru creșterea părului. — — — — — Prețul unei alifie 1 cor.

Depozit mare din articlii de gume franceze și preservative.

Expediatul prin postă cu rambursă se întâmplă momentan și discret. (Ra 1094)

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU z. se află

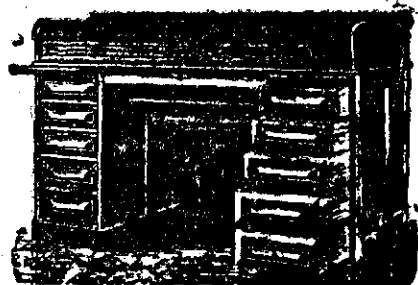
în nouile noastre localități

din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanți principali în sudul Ungariei și renumitei mașini de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor americane pentru birouri, fiindem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris. Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelenților conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștințios. Rechișitele noastre americane sunt din calitate excelentă, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stăruință:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Nr 129

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post spancassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerii contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — În toate, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca revizitori buni și cu legături — și primite oriocând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

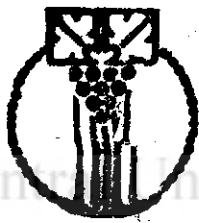
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vârsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește opere executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Execuție
promptă.

Prețuri
moderate.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale șiptice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. ec, dulapuri de siguranță conform ordinul ministrului reg. ing. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, umuri engleze, cea etc. zahar curativ și teletul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth*, *Nestlé*, *Kufeké*, *Theinhardt*, *Phosphatine*. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Hubigat
L. T. Piver, Marque d'Oray etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sărijin și on. pu-
tic sunt cu deosebită stină:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértomp'ím) str. Târgului nr. 58.
(Do 768)

Krisztián József és Fia

fabricași de lumini de
coară, cel mai mare eta-
bliment peste Dunăre
pentru tălăbirea cerei.
Magazin de olea de ar-
tămbie și alte necesari
— pentru biserică. —

PÉCS,

Sziget-ország nr. 3.

Filial: Jókai-utca nr. 9.

Telefon nr. 424.

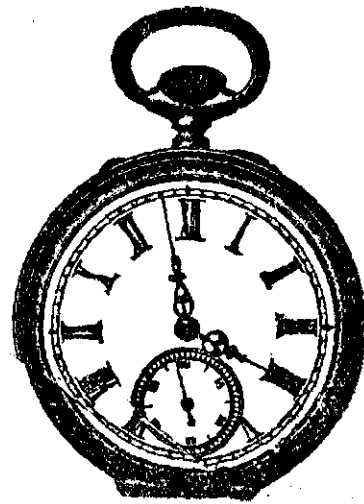
Oferim on. d. preoși și curatori bi-
sericești excelentele și renumitele no-
stre lumini din ceară curată de albine,
executate sub îngrijirea noastră perso-

Prețurent gratis și franco

nală din cel mai excelent material. —
Productele noastre sunt întrebuințate
de către numeroase catedrale și vre-o
300 de biserici parohiale.

K. 1384

Prețuri moderate.

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai
moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe
lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

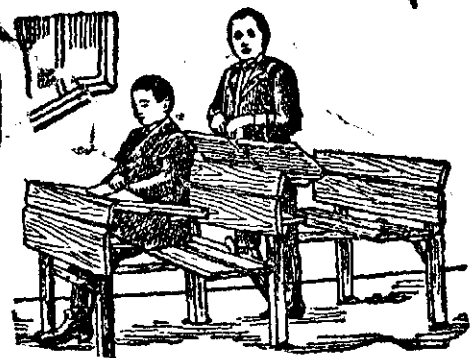
Catalo- cu 2000 chipuri se trimite gratuit

No. 2, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îi cer
c. provocare la ziarul „Románok”, (adecă scriu că a cest
anunț în „Románok”).

Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Bănci de școală
moderne și igienice
după diferite sist-
eme, se găsesc de
vânzare la

Ce 260

Czell és Frank

fabriică de bănci de școală brev.
și de mobile de aramă și de fier

BRAȘOV (BRASSÓ).

Tot celi se pot procura
mobile de aramă și fier
pentru sanaturii, orolarii
și dormitoare, pe lângă
condițiuni favorabile de
plătire. Catalog și pre-
țuri ilustra gratis.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGA
piața cetății. RAS),

Preghătește fotografiile cele mai
măriti de fotografi familiar
și tablouri după orice fotog-
cu prețurile cele mai ieftine. I
poștale cu fotografiil, fotogra-
lan pe pietri monumentale,
fotografiil.

Comandele din provincie se execută prompt și conștii

Prima fa-
brică de in-
strumente
muzicale
a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini
artistice noi și vechi și pentru școală, citară,
clarinete și instrumente de suflat, harme-
nice și părți de instrumente etc., precum și armo-
nizarea (inco'darea) pianelor o execută excelent

Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strume)
din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se
execută conștiinșios și artistic. (F 1316)

Atelier tehnic pentru repara-
propria p. nichelată cu pi

Pollinger

mecanic

Timișoara-Fabrică, Sz

Reparator specialist pentru tot-
felul de mașini de cusut, bi-
ciclete, arme, revolvere și
gramofoane. — Cele mai com-
plicate reparaturile se execută în
mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. ••• Garanță.

